

Tisztelt Elnök Úr!

Giesswein Sándor 1911-től 1923. november 15-én bekövetkezett haláláig meggyőződéses és elhivatott elnöke volt a Magyar Eszperantó Egyesületnek. Az eszperantó ügyében többször felszólalt, többek között az országgyűlésben. Eszperantó nyelven celebrált misét. Giesswein Sándor mindig viselte a kis zöld csillagot, jelképünket, és halála órájában is eszperantót tanított.

Elnökségétől számíthatjuk az egységes magyarországi eszperantó mozgalom kezdetét és annak is, hogy Magyarország „eszperantó nagyhatalommá” vált az irodalom területén. A háború előtti években nyelvtudósként beválasztották az Eszperantó Akadémia Nyelvi Bizottságába – a nyelv fejlődésén is rajta tartotta a kezét.

Aleksandro Giesswein, így írta alá a nevét, felismerte az eszperantó értékeit: ez az eszme a béke és a népek közötti egyenrangú együttműködés eszköze.

Felismerte, hogy az egyúttal magyar ügy is. Ady Endre szavaival szólva, a „térkép ordítja ránk”, hogy mennyire rá vagyunk utalva idegen nyelvek ismeretére.

Giesswein Sándor az antwerpeni és a krakkói eszperantó kongresszuson 1911-ben és 1912-ben a Magyar Királyi Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumot is hivatalosan képviselte.

A háború után 1921-től kezdve bontakozódott ki a Budapesti Iskola. Kalocsay Kálmán, az eszperantó történetének második legnagyobb alakja munkássága nyomán *Az Ember tragédiája* és Petőfi költészete az eszperantó irodalom megkerülhetetlen részévé vált. A Budapesti Iskola döntően járult hozzá az eredeti eszperantó költészethez is és sokoldalúan gyarapította Magyarország kulturális értéktárát.

A nürnbergi 1923-as kongresszuson ötezer fő vett részt, és „magyar kongresszusként” emlékezünk rá a magyar eszperantisták kulturális sikerei miatt.

Giesswein Sándor megélhette a sikert, Ő vezette a magyar delegációt

A Budapesti Iskola sem jöhetett volna létre Giesswein Sándor elnöksége nélkül.

Kérem engedjék meg, hogy saját szavaival idézzem az emlékét:

1921. augusztus 9-én a Dunántúli Hírlap írja:

„Péntek délben jöttem haza négyhetes távollét után. Kezdem Béccsel, ahol [...] részt vettem a nők nemzetközi szövetségének kongresszusán és (utána) a prágai eszperantó világkongresszuson.

Én mindkét kongresszust nagy jelentőségűnek tartom a nemzetközi megértés fejlesztésére. Mindkét helyen hangzottak el olyan szavak, melyek a hazánk iránt való szimpátiákat növelhetik, és az előítéleteket eloszlatják. Különösen impozáns volt az Eszperantó Világkongresszus, mely méreteiben az eddigieket felülmúlta: 2500-nál több résztvevő volt a világ minden tájáról, még Kanadából, Uruguayból, Japánból és Ausztráliából is. A kongresszuson több pap is vett részt, és tartottak katolikus eszperantisták is külön istentiszteletet. Különös örömet keltett Majláth püspök üdvözlő levele, melyben kijelenti, hogy papnevelőjében az eszperantó nyelv kötelező tanítását elrendeli. 10-én Grazba megyek a katolikus eszperantisták és pacifisták gyűlésére, ahol meg fog jelenni a francia Marc Sangnier, Párizs kerületének egyik képviselője a (nemzetgyűlésben), a kereszténydemokrácia megalapítója, aki a politikai programjába felvette a békeszerződések revízióját. Valóban ez a platform az, ami a népek szövetségének reális alapot adhat, ezzel lehet csak keresztény internacionálét megalapítani, amely a jogok elismerésén alapszik.”

Giesswein Sándor szövetségeseket keresett az Első Világháborút lezáró igazságtalan békeszerződéseket követően, és az eszperantónak köszönhetően még a francia politikusok között is talált ilyeneket.

Az idei torinói világkongresszuson Kossuthra és Petőfire emlékezhettem egy előadás keretében, benne Az Ítélet című vers új, hexameteres fordításával. Giesswein Sándor is az „örök üdvességért” élt és tevékenykedett a béke eszközeivel.

Ismételten meggyőződhettem arról, hogy az eszperantisták és világszervezetük Magyarország nagy tisztelői, támogatói és szövetségesei. Szövetségesei, mint a kis népek, nyelvek kultúrájának védelmezői és terjesztői.

Szövetségesei, mert az eszperantisták a népek közötti béke hirdetői és szorgalmazói, a nemzetközi kommunikációban pedig a nyelvi

egyenjogúságé. Az eszperantisták szerint az anyanyelv használatához fűződő jogok egyetemesek és alapvetőek, és ez különösen érvényes az anyanyelvi oktatásra.

Szövetségesei, mert nagy elődeim olyan munkát végeztek, amely Magyarországnak tartós megbecsülést biztosít. Hálával és tisztelettel tartozunk mindezért Giesswein Sándornak, alapító elnökünknek.

Úgy gondolom, hogy Giesswein Sándornak az állíthatna legméltóbb emléket, ha példájából merítve, Magyarország egyedülként és elsőként tagállami minőségében kezdeményezné, hogy az eszperantó születésnapját, július 26-át az UNESCO nyilvánítsa az Eszperantó Nemzetközi Napjává – a béke és az egyenrangú nemzetközi együttműködés napjává, ahogyan azt az eszperantó mindig is képviselte. Szokás szerint a kezdeményező állam mindig különleges szerepet játszik a világnap megünneplésében, nem beszélve arról, hogy ezzel történelmet is ír.

A magyarországi eszperantisták rendszeresen ápolják Giesswein Sándor emlékét, Pécsen 2010-ben majd 2012-ben Dombóváron emléktáblát avattunk, ahol jelentős beszédek hangzottak el; ezek megtalálhatóak a honlapunkon.

A Magyarországi Eszperantó Szövetség nevében kegyelettel, tisztelettel emlékezem meg nagy elődünkről és példaképünkről Giesswein Sándorról.

Estu lia memoro benita poreterne! Emléke legyen áldott mindörökké!

Szabolcs István

A komitatano

MESZ